

QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC KỸ NĂNG SỐNG CHO HỌC SINH TẠI TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG MẠC ĐÌNH CHI, TỈNH HẢI DƯƠNG

Nguyễn Văn Minh¹

Tóm tắt. Mục tiêu giáo dục không chỉ giúp mỗi người học để biết, học để làm, học để làm người mà còn học để cùng chung sống. Học sinh nếu chỉ giỏi về kiến thức mà các kỹ năng sống kém thì kết quả cuối cùng cũng không thể thành công được nhất là trong thời đại hội nhập ngày nay. Trong bài viết này chúng tôi trình bày về thực trạng và một số giải pháp thiết yếu trong quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống tại Trường trung học phổ thông Mạc Đình Chi, tỉnh Hải Dương với mong muốn qua việc đề xuất giải pháp này sẽ tạo nền tảng để những nhà quản lý giáo dục tại các trường trung học phổ thông trên địa bàn tỉnh Hải Dương sẽ có cái nhìn kỹ hơn về hoạt động giáo dục kỹ năng sống, nền tảng quan trọng để phát triển thế hệ trẻ Việt Nam.

Từ khóa: *Giáo dục kỹ năng sống, quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống, học sinh, trung học phổ thông.*

1. Đặt vấn đề

Hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trung học phổ thông (THPT) có ý nghĩa to lớn trong sự phát triển nhân cách của học sinh. Giáo dục kỹ năng sống là cầu nối giúp con người biến kiến thức thành những hành động cụ thể, những thói quen lành mạnh. Những người có kỹ năng sống là những người biết làm cho mình và người khác cùng hạnh phúc, luôn vững vàng trước khó khăn, thử thách. Họ thường thành công hơn trong cuộc sống, luôn yêu đời và luôn làm chủ được cuộc sống của mình.

Đối với học sinh THPT, giáo dục kỹ năng giống có tầm quan trọng đặc biệt. Ở lứa tuổi này các em phát triển rất nhanh chóng về tâm lý. Bên cạnh sự phát triển nhanh chóng về thì óc tò mò, xu thế những cái mới lạ, thích được tự khẳng định mình, thích làm người lớn, dễ hành động bộc phát, nhu cầu giao lưu với bạn bè cùng lứa tuổi... cũng phát triển. Do thiếu kinh nghiệm sống và suy nghĩ còn nông cạn, cảm tính nên các em có thể ứng phó không lành mạnh trước áp lực trong cuộc sống hàng ngày, đặc biệt là áp lực tiêu cực từ bạn bè người xấu như: sa vào các tệ nạn xã hội, phạm pháp, tự vẫn, hoặc có những hành vi bạo lực với người khác. Do vậy giáo dục kỹ năng sống sẽ góp phần giúp các em ứng phó hiệu quả với những thách thức trong cuộc sống; rút ngắn thời gian mày mò, tìm hiểu giúp các em trưởng thành sớm hơn. Kỹ năng sống giúp cho các em có khả năng tự bảo vệ tinh thần và sức khỏe của chính mình và những người khác trong cộng đồng.

Ngày nay sự phát triển nhanh chóng của các lĩnh vực xã hội cũng có tác động lớn đối với học sinh. Bên cạnh những mặt tích cực, thì những ảnh hưởng tiêu cực của cơ chế thị trường, của sự bùng nổ thông tin, của sự du nhập lối sống thực dụng... đã tác động mạnh đến các em. Nếu không được trang bị các kỹ năng sống cần thiết và có bản lĩnh vững vàng thì các em dễ trở thành nạn nhân của tình trạng lạm dụng bạo lực, căng thẳng mất lòng tin, mặc cảm. Mất lòng tin, sự mặc cảm làm các em không muốn tìm kiếm giúp đỡ tích cực của bạn bè. Giáo dục kỹ năng sống giúp các em xác định rõ giá trị của bản thân và khả năng sẵn sàng vượt qua các khó khăn trong cuộc sống. Kỹ năng sống cũng giúp các em xác định những mục tiêu của cuộc sống hiện tại và tương lai.

Ngày nhận bài: 02/12/2024. Ngày chỉnh sửa: 08/01/2025. Ngày nhận đăng: 13/01/2025.

¹Trường Đại học Hải Phòng

Tác giả liên hệ: Nguyễn Văn Minh. Địa chỉ e-mail: vanminh85hp@gmail.com

Do đó, việc giáo dục kỹ năng sống là hết sức quan trọng. Giáo dục kỹ năng sống đầy đủ sẽ tạo điều kiện và định hướng cho học sinh THPT rèn luyện để trở thành những công dân tương lai giàu lòng yêu nước, sẵn lòng cống hiến tài năng cho đất nước trên mọi lĩnh vực của đời sống xã hội.

Giáo dục kỹ năng sống giúp các em sẵn sàng đáp ứng và thích ứng tích cực với sự phát triển về kinh tế, văn hóa và biết lựa chọn, phân tích các nguồn thông tin đa dạng trong quá trình phát triển của đất nước. Hình thành ở các em những hành vi tích cực, có lợi cho sức khỏe cá nhân và do đó có những hành vi tích cực, có lợi ích cho sức khỏe cá nhân và do đó có những hành vi.

Thực tế cho thấy, con người chỉ tồn tại và phát triển khi có những kỹ năng sống phù hợp. Kỹ năng sống được xem như một năng lực quan trọng để con người làm chủ được bản thân và chung sống với những người xung quanh cũng như xã hội một cách hiệu quả. Với sự chỉ đạo của Đảng và Nhà nước, ngành Giáo dục đã có những bước đi đúng đắn trong việc triển khai và nhân rộng công tác giáo dục kỹ năng sống cho thanh thiếu niên. Bộ Giáo dục và Đào tạo đã thực hiện giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trung học phổ thông với sự hỗ trợ của các tổ chức quốc tế, đặc biệt là của UNICEF tại Việt Nam. Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh được thực hiện bằng việc khai thác nội dung của một số môn học có ưu thế (trong việc thực hiện các mục tiêu của giáo dục kỹ năng sống) như môn giáo dục công dân và các môn khoa học kỹ thuật, công nghệ. Gần đây, Bộ Giáo dục và Đào tạo đang nghiên cứu xây dựng chương trình giáo dục kỹ năng sống để đưa vào chương trình giáo dục phổ thông theo hình thức tích hợp ở nhiều môn học và hoạt động giáo dục trong và ngoài nhà trường. Trường THPT Mạc Đĩnh Chi tỉnh Hải Dương chính thức được thành lập trên mảnh đất Nam Sách - Hải Dương từ năm 1979, một nơi rất giàu truyền thống cách mạng. Trường thành lập nhằm đáp ứng nhu cầu học tập của con em nhân dân trong địa bàn huyện, nhất là các xã thuộc khu vực phía bắc của huyện Nam Sách. Năm 1982, ngôi trường này được đổi tên thành Trường PTTH Mạc Đĩnh Chi. Từ năm 1992 – 1997, trường sát nhập với ngôi trường cấp II Hợp Tiến và lấy tên là Trường cấp 2-3 Mạc Đĩnh Chi. Đến năm 1997, trường đã tách ra và mang tên Trường THPT Mạc Đĩnh Chi đến nay. Trải qua hơn 45 năm xây dựng và phát triển, việc rèn luyện kỹ năng sống cho học sinh đã được nhà trường chỉ đạo và triển khai lồng ghép qua các môn học và qua các hoạt động ngoại khóa nhằm giáo dục đạo đức cho học sinh ở nhà trường nhưng kết quả đạt được chưa cao và việc giáo dục kỹ năng sống cho học sinh chưa được quan tâm đúng mức. Vì thế chưa đáp ứng được nhu cầu của giáo dục kỹ năng sống cho học sinh và sự quan tâm của giáo viên. Bên cạnh đó, việc nghiên cứu hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trường THPT Mạc Đĩnh Chi tỉnh Hải Dương thực sự còn mới mẻ, chưa được các lực lượng giáo dục quan tâm nghiên cứu một cách hệ thống. Trong nội dung bài viết này, tác giả tiến hành khảo sát trên 100 phiếu, bao gồm: cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên nhà trường là 56 phiếu, đại diện phụ huynh học sinh các khối là: 44 phiếu [1].

2. Hoạt động giáo dục kỹ năng sống

Kỹ năng sống là một khái niệm đã được nhắc đến tại Việt Nam từ năm 1996, thông qua chương trình “Giáo dục kỹ năng sống để bảo vệ sức khỏe và phòng chống HIV/AIDS cho thanh thiếu niên trong và ngoài nhà trường” do UNICEF khởi xướng. Chương trình này tập trung vào những kỹ năng cơ bản như tự nhận thức, giao tiếp, xác định giá trị, với mục tiêu giáo dục sức khỏe và nâng cao năng lực ứng phó cho thanh thiếu niên. Ban đầu, chương trình có sự tham gia của ngành giáo dục và Hội Chữ thập đỏ [2].

Mặc dù có nhiều cách hiểu khác nhau về kỹ năng sống, các định nghĩa đều xoay quanh ý nghĩa cốt lõi của việc trang bị cho cá nhân những khả năng tâm lý xã hội nhằm giải quyết hiệu quả các vấn đề trong cuộc sống hàng ngày.

Nguyễn Quang Uẩn mô tả kỹ năng sống là một tổ hợp phức tạp của các kỹ năng về năng lực sống, giúp cá nhân tham gia hiệu quả vào công việc và cuộc sống hàng ngày trong những điều kiện cụ thể [5]. Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) định nghĩa kỹ năng sống là các khả năng tâm lý xã hội giúp cá nhân tương tác với người khác và giải quyết các tình huống cuộc sống một cách hiệu quả. Theo Nguyễn Thị Mỹ Lộc, Đinh Thị Kim Thoa, và Phan Thị Thảo Hương, kỹ năng sống là các kỹ năng cần thiết để xây dựng hành vi lành mạnh, tích cực, giúp cá nhân đối mặt với thách thức trong cuộc sống hàng ngày [3]. Từ các định nghĩa trên, có thể thấy rằng kỹ năng sống không chỉ là những khả năng tâm lý xã hội để tương tác và giải quyết vấn đề, mà

còn mang lại cho cá nhân một cuộc sống lành mạnh về thể chất, tinh thần và các mối quan hệ xã hội.

Vai trò của Giáo dục Kỹ năng Sống Kỹ năng sống được hình thành và phát triển thông qua quá trình thực hành, trải nghiệm cá nhân và tương tác với môi trường. Đây là một phần quan trọng trong việc giúp cá nhân nâng cao khả năng ứng phó với các tình huống căng thẳng và thách thức trong cuộc sống.

Theo quan điểm của UNICEF và UNESCO, giáo dục kỹ năng sống không phải là một lĩnh vực độc lập hay một môn học cụ thể, mà được lồng ghép vào các nội dung giáo dục về kiến thức, giá trị và kỹ năng trong suốt quá trình phát triển cá nhân. Do đó, giáo dục kỹ năng sống đóng vai trò quan trọng trong việc xây dựng nền tảng hành vi lành mạnh, giúp học sinh phát triển toàn diện về trí tuệ, tâm hồn và nhân cách.

Giáo dục Kỹ năng Sống cho Học sinh Trung học Phổ thông Học sinh trung học phổ thông (THPT) – những cá nhân từ 15 đến 18 tuổi – đang ở giai đoạn quan trọng trong quá trình hình thành nhân cách và định hướng tương lai. Lứa tuổi này dễ bị tác động bởi các yếu tố xã hội, đồng thời cần sự hỗ trợ từ gia đình, nhà trường và các tổ chức xã hội để xây dựng lối sống lành mạnh.

Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh THPT không chỉ nhằm cung cấp kiến thức mà còn giúp học sinh phát triển thái độ tích cực và các kỹ năng cần thiết để đối mặt với những thách thức của xã hội hiện đại. Theo [4], giáo dục kỹ năng sống là “giáo dục cách sống tích cực, xây dựng hành vi lành mạnh và thay đổi những thói quen tiêu cực, dựa trên việc trang bị kiến thức, giá trị, thái độ và kỹ năng thích hợp cho người học”.

Những hoạt động giáo dục kỹ năng sống không thể thiếu trong môi trường giáo dục chính quy và phi chính quy. Chúng giúp học sinh phát triển khả năng tự nhận thức, giao tiếp hiệu quả, quản lý cảm xúc, và ra quyết định đúng đắn – những kỹ năng cần thiết để trở thành công dân tích cực trong một xã hội không ngừng thay đổi.

3. Thực trạng quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh tại Trường trung học phổ thông Mạc Đĩnh Chi, tỉnh Hải Dương

Mô tả khảo sát. Để đánh giá thực trạng quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống tại Trường Trung học Phổ thông Mạc Đĩnh Chi, tỉnh Hải Dương, một cuộc khảo sát bằng phiếu hỏi đã được thực hiện với sự tham gia của 100 khách thể, bao gồm cán bộ quản lý, giáo viên, và phụ huynh học sinh. Cuộc khảo sát nhằm thu thập thông tin toàn diện từ các bên liên quan về nhận thức, thực trạng triển khai, và những khó khăn trong hoạt động quản lý giáo dục kỹ năng sống tại trường.

3.1. Thực trạng nhận thức của cán bộ quản lý, giáo viên về nội dung chương trình giáo dục kỹ năng sống tại Trường trung học phổ thông Mạc Đĩnh Chi, tỉnh Hải Dương

Trong những năm qua, BGH nhà trường rất quan tâm đến hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh. Nhận thức của cán bộ giáo viên về vị trí, vai trò, tầm quan trọng của hoạt động giáo dục kỹ năng sống được nâng dần lên. Giáo dục kỹ năng sống được triển khai theo đúng các văn bản hướng dẫn của các cấp quản lý giáo dục. Giáo dục kỹ năng sống đã được thể hiện trong kế hoạch năm học của nhà trường, kế hoạch của các tổ chuyên môn, của giáo viên chủ nhiệm và các tổ chức Đoàn thể trong nhà trường đặc biệt là Đoàn thanh niên. Tập trung giáo dục cho học sinh cho các kỹ năng: Kỹ năng giao tiếp, kỹ năng tự nhận thức, kỹ năng xác định giá trị, kỹ năng ra quyết định, kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng kiên định, kỹ năng hợp tác, kỹ năng ứng phó với tình huống căng thẳng, kỹ năng đặt mục tiêu.

Qua khảo sát cho thấy, Nhà trường mới chỉ thực hiện các nội dung giáo dục này dưới dạng lồng ghép vào các hoạt động ngoài giờ lên lớp và chương trình một số môn học. Có nhiều nội dung không được thực hiện thường xuyên như: Kỹ năng xác định giá trị (chiếm 45%), Kỹ năng ra quyết định (29%), Kỹ năng kiên định (33%), Kỹ năng đặt mục tiêu (31%). Thực tế cuộc sống hiện nay do sự tác động của mặt trái cơ chế thị trường, do đặc điểm tâm lý lứa tuổi nên các em có nhu cầu cần được giáo dục về tình bạn, tình yêu. Các em rất tò mò, lúng túng trước tình yêu cảm tính tuổi học trò nên nhà trường phải quan tâm hơn nữa giáo dục về vấn đề này, giúp các em có tri thức hiểu biết về đời sống tình cảm để có được những tình bạn, tình yêu đẹp, trong sáng.

Ngoài nội dung giáo dục kỹ năng sống, nhà trường còn chú trọng tới hình thức và phương pháp giáo dục kỹ năng sống. Trường THPT Mạc Đĩnh Chi đã sớm triển khai các hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho các em bằng những hình thức, phương pháp khá phong phú, mới mẻ, được thực hiện thông qua việc lồng ghép, tích hợp trong các môn học và thông qua hoạt động ngoài giờ lên lớp; áp dụng các phương pháp giáo dục hiện đại, tích cực vào giáo dục kỹ năng sống cho học sinh, tăng cường các hoạt động trải nghiệm sáng tạo, tìm hiểu thực tế của học sinh.

Qua kết quả khảo sát cho thấy, Trường THPT Mạc Đĩnh Chi đã có nhiều hình thức để thực hiện hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh; nhận thức của cán bộ, giáo viên, nhân viên và phụ huynh học sinh về hiệu quả của các hình thức giáo dục kỹ năng sống là rất cao, các hình thức đều đạt trên 90%. Có 3/9 hình thức giáo dục đem lại hiệu quả cao trong hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh (trên 90%) chính là: Giáo dục kỹ năng sống thông qua sinh hoạt lớp, Đoàn, hội; Giáo dục kỹ năng sống thông qua các tiết chào cờ đầu tuần; Giáo dục kỹ năng sống qua hoạt động văn hóa, văn nghệ.

Điều này cho thấy nhà trường tập trung nhiều vào hình thức giáo dục kỹ năng sống thông qua tuyên truyền, giáo dục. Các hình thức cho học sinh đi tham quan, giao lưu, kết nghĩa phát huy hiệu quả cao (trên 90%). Đặc biệt phần lớn học sinh cho rằng các thầy cô giáo bộ môn chưa thực sự kết hợp tốt hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh với việc truyền thụ tri thức môn học trên lớp. Vì vậy nhà trường cần phải tiếp tục đổi mới các hình thức giáo dục qua sự phối hợp nhiều hình thức giáo dục khác nhau, phù hợp với lứa tuổi, đặc điểm tâm sinh lý học sinh THPT.

3.2. Thực trạng mục tiêu hoạt động giáo dục kỹ năng sống tại Trường trung học phổ thông Mạc Đĩnh Chi, tỉnh Hải Dương

Mục tiêu của giáo dục kỹ năng sống cho học sinh THPT là nhằm hình thành hệ thống kỹ năng sống, góp phần phát triển toàn diện nhân cách cho học sinh nhà trường. Sau khi tiến hành khảo sát cán bộ quản lý, giáo viên và phụ huynh nhà trường, kết quả thể hiện ở Bảng 1.

Bảng 1. Kết quả thực hiện mục tiêu giáo dục kỹ năng sống

Nội dung	Mức độ thực hiện							
	Tốt		Khá		Trung bình		Yếu	
Xây dựng mục tiêu rõ ràng	90	90	10	10	0	0	0	0
Phổ biến mục tiêu giáo dục kỹ năng sống cho học sinh theo đúng quy định	87	87	13	13	0	0	0	0
Mục tiêu được xây dựng theo kế hoạch hoạt động của trường	85	85	14	14	1	1	0	0
Mục tiêu xây dựng phù hợp với thực tiễn	87	87	12	12	1	1	0	0
Mục tiêu thể hiện rõ nhận thức cần đạt	89	89	11	11	0	0	0	0
Mục tiêu đã lượng hóa thông tin về tình cảm, thái độ	91	91	8	8	1	1	0	0
Xác định được hành vi cần đạt trong mục tiêu đặt ra	84	84	13	13	3	3	0	0

Nguồn: Kết quả khảo sát của đề tài

Từ kết quả trên cho thấy, việc thực hiện mục tiêu giáo dục kỹ năng sống cho học sinh được nhà trường được thực hiện có hiệu quả. Nhà trường đã chú trọng xây dựng mục tiêu rõ ràng (tỷ lệ tốt, khá 100%); phổ biến mục tiêu giáo dục kỹ năng sống cho học sinh theo đúng quy định (tỷ lệ tốt, khá 100%). Mục tiêu hoạt động giáo dục kỹ năng sống đã được BGH chỉ đạo thể hiện trong kế hoạch năm học của nhà trường, kế hoạch của Đoàn thanh niên, các tổ chuyên môn, các tổ chức đoàn thể và kế hoạch giảng dạy của giáo viên (tỷ lệ tốt, khá 99%). Mục tiêu hoạt động giáo dục kỹ năng sống đã bám sát mục tiêu yêu cầu của Bộ Giáo dục và Đào tạo, mục tiêu của các kỹ năng sống cần giáo dục và phù hợp với thực tiễn nhà trường (tỷ lệ tốt, khá 99%). Trong việc tổ chức thực hiện các hoạt động giáo dục kỹ năng sống, BGH đã duyệt rất chi tiết các mục tiêu giáo dục mà hoạt động cần đạt đến, các nội dung, phương pháp, hình thức và các điều kiện hỗ trợ để đạt đến mục tiêu. Tuy nhiên, trong quá trình thực hiện, do nhiều yếu tố tác động nên việc quản lý thực hiện mục tiêu hoạt động giáo dục kỹ năng sống còn gặp nhiều khó khăn. Có những hoạt động, việc tổ chức chưa đạt được mục tiêu giáo dục như mong muốn. Đây là vấn đề nhà trường cần phải khắc phục trong thời gian tới.

3.3. Thực trạng nội dung hoạt động giáo dục kỹ năng sống tại Trường trung học phổ thông Mạc Đĩnh Chi, tỉnh Hải Dương

Nội dung hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh được nhà trường thực hiện thông qua việc xây dựng kế hoạch giáo dục Kỹ năng sống cho học sinh trong năm học. Đây là một việc làm vô cùng quan trọng. Tôi đã tiến hành khảo sát bằng phiếu đối với toàn thể cán bộ quản lý, giáo viên nhà trường. Kết quả thể hiện ở bảng sau:

Bảng 2. Kết quả thực hiện chương trình, nội dung giáo dục kỹ năng sống

Nội dung	Mức độ thực hiện							
	Tốt		Khá		Trung bình		Yếu	
Thành lập Ban chỉ đạo xây dựng chương trình giáo dục kỹ năng sống	85	85	11	11	4	4	0	0
Phân công nhiệm vụ cho đội ngũ giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn, các đơn vị tham gia xây dựng chương trình	87	87	13	13	0	0	0	0
Phân công cán bộ quản lý, giáo viên tham gia viết nội dung giáo dục kỹ năng sống theo các chủ đề	47	47	40	40	13	13	0	0
Tăng cường các hoạt động sinh hoạt tập thể lồng ghép giáo dục kỹ năng sống	83	83	12	12	5	5	0	0
Phối hợp giữa giáo viên chủ nhiệm với giáo viên bộ môn khác trong việc xây dựng chương trình, nội dung giáo dục kỹ năng sống	76	76	16	16	8	8	0	0
Phối hợp với Đoàn Thanh niên nhà trường trong việc xây dựng chương trình, nội dung giáo dục kỹ năng sống	86	86	13	13	1	1	0	0
Phối hợp với cha mẹ học sinh trong việc xây dựng chương trình, nội dung giáo dục kỹ năng sống	74	74	19	19	7	7	0	0
Tổ chức các phong trào thi đua nhằm tăng cường các hoạt động giáo dục kỹ năng sống trong nhà trường	86	86	14	14	0	0	0	0
Tổ chức sơ, tổng kết, rút kinh nghiệm từng hoạt động khi thực hiện nội dung giáo dục kỹ năng sống cho học sinh	82	82	13	13	5	5	0	0

Nguồn: Kết quả khảo sát của đề tài

Từ kết quả trên cho thấy, việc thực hiện chương trình, nội dung giáo dục kỹ năng sống đã được nhà trường thực hiện khá tốt, không có nội dung nào được đánh giá ở mức độ yếu. Việc phân công nhiệm vụ cho đội ngũ giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn, các đơn vị tham gia xây dựng chương trình và việc tổ chức các phong trào thi đua nhằm tăng cường các hoạt động giáo dục kỹ năng sống trong nhà trường đều có mức độ thực hiện tốt, khá là 100%, trong đó mức độ tốt đạt trên 90%. Các nội dung còn lại đều có mức độ tốt, khá đạt trên 90%. Thực hiện việc phân công cán bộ quản lý, giáo viên tham gia viết nội dung giáo dục kỹ năng sống theo các chủ đề; phối hợp giữa giáo viên chủ nhiệm với giáo viên bộ môn khác trong việc xây dựng chương trình, nội dung giáo dục kỹ năng sống; phối hợp với cha mẹ học sinh trong việc xây dựng chương trình, nội dung giáo dục kỹ năng sống còn có những hạn chế nhất định, tỷ lệ đánh giá đạt mức độ trung bình ở các nội dung này lần lượt là 13%, 8% và 7%. Đây là những vấn đề nhà trường cần phải khắc phục để nâng cao chất lượng giáo dục kỹ năng sống.

3.4. Thực trạng phương pháp giáo dục kỹ năng sống tại Trường trung học phổ thông Mạc Đĩnh Chi, tỉnh Hải Dương

Để thực hiện tốt kế hoạch giáo dục kỹ năng sống, Nhà trường đã có nhiều hình thức, phương pháp giáo dục kỹ năng sống cho học sinh đa dạng, phong phú. Nghiên cứu tiến hành điều tra thực trạng tổ chức giáo dục kỹ năng sống cho học sinh qua cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và đại diện phụ huynh học sinh. Kết quả thể hiện như sau:

Bảng 3. Mức độ phù hợp của các phương pháp tổ chức giáo dục kỹ năng sống cho học sinh

Nhóm phương pháp thực hiện	Có		Không	
	Số lượng	%	Số lượng	%
Nhóm phương pháp thực hành trải nghiệm	91	91	9	9
Nhóm phương pháp trực quan - minh họa	86	86	14	14
Nhóm phương pháp dùng lời nói	80	80	20	20
Nhóm phương pháp giáo dục bằng tình cảm và khích lệ	84	84	16	16
Nhóm phương pháp nêu gương và đánh giá	82	82	18	18

Nguồn: Kết quả khảo sát của đề tài

Qua kết quả khảo sát cho thấy, các nhóm phương pháp đều được đánh giá ở mức độ phù hợp rất cao, các nhóm phương pháp khảo sát đều đạt trên 80%. Điều này cũng khẳng định nhà trường đang đi đúng hướng, tuy nhiên các nhóm phương pháp này khi thực hiện lại không đồng bộ vì vậy, đây là nguyên nhân làm cho hoạt động giáo dục kỹ năng sống của nhà trường bị ảnh hưởng. Như vậy, có thể kết luận rằng mỗi nhóm phương pháp khi thực hiện sẽ có những ưu, nhược điểm khác nhau. Cho nên, trong quá trình thực hiện giáo dục kỹ năng sống cho học sinh giáo viên cần kết hợp đồng bộ nhiều phương pháp thì sẽ mang lại hiệu quả cao nhất.

4. Biện pháp quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống tại Trường trung học phổ thông Mạc Đĩnh Chi, tỉnh Hải Dương

4.1. Nâng cao nhận thức cho giáo viên, nhân viên, và phụ huynh học sinh về tầm quan trọng của việc giáo dục kỹ năng sống

Người quản lý phải nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm cho cán bộ, giáo viên, nhân viên, các tổ chức Đoàn thể nhà trường, phụ huynh học sinh về vị trí, vai trò của hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh là yếu tố vô cùng quan trọng, ảnh hưởng tới chất lượng giáo dục toàn diện và hoạt động giáo dục kỹ năng sống trong nhà trường. Từ đó nâng cao được tinh thần trách nhiệm, tích cực tham gia hoạt động nhằm góp phần nâng cao chất lượng giáo dục kỹ năng sống cho học sinh nói riêng và chất lượng giáo dục toàn diện của nhà trường nói chung bằng các biện pháp cụ thể như: tuyên truyền, giáo dục để cán bộ, giáo viên, nhân viên, phụ huynh học sinh và các tổ chức trong nhà trường nhận thức được trách nhiệm của mình trong hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh. Cán bộ, giáo viên phải là tấm gương sáng cho học sinh noi theo. Tổ chức các buổi hội thảo, hội nghị, học chính trị, qua các buổi sinh hoạt hội đồng và sinh hoạt ngoài giờ lên lớp để giúp cho giáo viên, nhân viên nhận thức rõ vai trò, trách nhiệm của mình trong việc giáo dục kỹ năng sống cho học sinh, có thái độ đúng đắn trong việc phối hợp với các tổ chức trong nhà trường cùng tham gia giáo dục phong cách, lối sống, tình cảm... cho học sinh.

4.2. Xây dựng kế hoạch quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống

Xây dựng kế hoạch là nhiệm vụ quan trọng trong công tác quản lý, bất kỳ hoạt động nào muốn đạt được mục tiêu phải mong muốn thì phải xây dựng được kế hoạch hiệu quả. Trên cơ sở phân tích những thuận lợi, khó khăn, căn cứ vào những tiềm năng, những khả năng cần có để đưa vào mục tiêu, nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống và các biện pháp cần thiết để lập kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho phù hợp với thực tiễn, cụ thể là xây dựng kế hoạch giáo dục kỹ năng sống theo năm học, theo tháng, theo tuần một cách thiết thực và sát hợp với đặc điểm tình hình nhà trường. Kế hoạch phải đảm bảo tính thống nhất giữa mục tiêu giáo dục kỹ năng sống với mục tiêu giáo dục toàn diện; phối hợp chặt chẽ, hữu cơ với kế hoạch dạy và học; chọn lựa nội dung, hình thức hoạt động đa dạng, thiết thực, phù hợp hoạt động tâm sinh lý học sinh để có hiệu quả giáo dục cao.

4.3. Đổi mới nội dung và phương pháp tổ chức giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trung học phổ thông

Hoạt động giáo dục kỹ năng sống là hoạt động rất đa dạng và phong phú, thể hiện ở nhiều mặt từ nội dung cho đến hình thức hoạt động, thời gian và không gian tổ chức hoạt động, không chỉ có lực lượng trong

nhà trường mà còn có cả lực lượng bên ngoài nhà trường cùng tham gia. Nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức các hoạt động giáo dục có ý nghĩa rất quan trọng: phải đa dạng, hấp dẫn... để phát huy tính tích cực của các đối tượng tham gia; có tính thẩm mỹ và mang tính giáo dục cao; hình thức tổ chức các hoạt động giáo dục kỹ năng sống phải mang tính đặc thù cho học sinh THPT. Nhà trường cần tổ chức các hoạt động ngoài giờ lên lớp như: diễn đàn, tổ chức thi tìm hiểu, xây dựng các tiểu phẩm, tổ chức hội thảo, câu lạc bộ, văn nghệ, thể dục thể thao để lồng ghép các nội dung trên nhằm giúp cho các em có dịp trải nghiệm và thực hành kỹ năng sống. Cụ thể:

Tổ chức các hoạt động mang tính truyền thống như: Tham gia tìm hiểu, chăm sóc và phát huy các di tích lịch sử, văn hoá cách mạng ở địa phương, từ đó giáo dục lòng yêu nước, tự hào về dân tộc cho học sinh.

Thông qua hoạt động ngoài giờ lên lớp tăng cường giáo dục kỹ năng sống cho học sinh như các kỹ năng ứng xử có văn hoá, kỹ năng ứng xử hợp lý với các tình huống trong cuộc sống, thói quen và kỹ năng làm việc theo nhóm, kỹ năng phòng chống tai nạn giao thông, ý thức rèn luyện và bảo vệ sức khoẻ, kỹ năng trình bày những suy nghĩ cá nhân về quan niệm tình bạn, tình yêu, kỹ năng trình bày suy nghĩ cá nhân về phương pháp học tập tích cực, kỹ năng tư duy phê phán, kỹ năng tìm kiếm thông tin.

Tổ chức các hoạt động văn nghệ, thể thao, các trò chơi dân gian và các hoạt động vui chơi giải trí tích cực, phù hợp với lứa tuổi học sinh THPT nhằm khuyến khích sự tham gia một cách chủ động, tích cực của học sinh.

Tổ chức các hoạt động công ích tạo cảnh quan nhà trường xanh, sạch, đẹp nhằm hướng tới môi trường giáo dục thân thiện đối với học sinh.

4.4. Kết hợp giữa nhà trường và xã hội trong việc đưa các nội dung giáo dục kỹ năng sống cho học sinh qua các hoạt động phong trào

Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh là việc rất quan trọng có ảnh hưởng tới quá trình hình thành và phát triển nhân cách cho các em. Việc giáo dục kỹ năng sống cho học sinh phải được thực hiện một cách đồng bộ và có sự phối kết hợp của nhiều lực lượng trong và ngoài nhà trường mới đem lại hiệu quả. Những sự việc diễn ra trong cuộc sống gia đình và xã hội đều tác động rất lớn đến các em. Do vậy, chỉ riêng nhà trường truyền đạt kỹ năng sống cho các em là chưa đủ mà cần có sự chung tay của gia đình và cả cộng đồng. Gia đình, môi trường gia đình luôn là cơ sở tiếp nhận thông tin và là trung tâm xử lý thông tin một cách chính xác, định hướng các giá trị đạo đức xã hội cho mỗi thành viên và quan trọng hơn cả cha mẹ, ông bà, người lớn tuổi phải là những nhà sư phạm giúp con em mình hình thành khả năng tự xử lý thông tin.

Cha mẹ có trách nhiệm nuôi dưỡng, giáo dục và chăm sóc, tạo điều kiện cho con em được học tập, rèn luyện, tham gia các hoạt động của nhà trường. Mọi người trong gia đình phải có trách nhiệm xây dựng gia đình văn hóa, tạo môi trường thuận lợi cho việc phát triển toàn diện về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ của con em, cùng nhà trường nâng cao chất lượng, hiệu quả giáo dục. Góp phần xây dựng phong trào học tập và môi trường giáo dục lành mạnh, an toàn, ngăn chặn những hoạt động có ảnh hưởng xấu đến thanh niên, thiếu niên và nhi đồng.

Như vậy, hoạt động giáo dục học sinh là trách nhiệm của toàn xã hội, nhà trường đóng vai trò trung tâm giáo dục và phối hợp với cha mẹ học sinh, các lực lượng ngoài nhà trường cùng quan tâm giáo dục học sinh.

5. Kết luận

Qua kết quả nghiên cứu thực trạng về giáo dục kỹ năng sống cho học sinh và công tác tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh ở Trường THPT Mạc Đĩnh Chi tỉnh Hải Dương, chúng tôi thấy: Nhà trường đã nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của công tác giáo dục kỹ năng sống; Ban giám hiệu đã chủ động chỉ đạo đội ngũ giáo viên, các tổ chức đoàn thể trong nhà trường, phối hợp với các lực lượng giáo dục ngoài xã hội, cùng đồng lòng giáo dục kỹ năng sống cho học sinh. Tuy nhiên nội dung giáo dục kỹ năng sống chưa phong phú, hình thức còn nghèo nàn, đơn điệu, các biện pháp quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống còn hạn chế và chưa mang tính đồng bộ nên hiệu quả công tác giáo dục đạt được chưa cao. Với những biện pháp được đề xuất như trên chúng tôi mong muốn nâng cao chất lượng giáo dục kỹ năng sống cho học sinh

THPT. Các biện pháp được đề xuất từng bước giúp cho công tác giáo dục kỹ năng sống cho học sinh THPT ngày càng chất lượng và hiệu quả, đáp ứng được mục tiêu, yêu cầu giáo dục hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Báo cáo tổng kết năm học 2022 – 2023, Trường THPT Mạc Đĩnh Chi, tỉnh Hải Dương
- [2] Nguyễn Thị Mai Hà (2007), Bài viết tìm hiểu một vài khái niệm liên quan đến giáo dục kỹ năng sống ở một số nước trên thế giới.
- [3] Nguyễn Thị Mỹ Lộc, Đinh Thị Kim Thoa, Phan Thị Thảo Hương (2010), Giáo dục giá trị sống và kỹ năng sống cho trẻ mầm non, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [4] Nguyễn Thị Mỹ Lộc, Nguyễn Quốc Chí (2015), Đại cương khoa học quản lý, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [5] Nguyễn Quang Uẩn (2008), Một số vấn đề lý luận về kỹ năng sống, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.

ABSTRACT

Management of life skills education activities for high school students at Mac Dinh Chi high school, Hai Duong province

The goal of education is not only to help each person learn to know, learn to do, learn to be human but also learn to live together. If students are only good at knowledge but have poor life skills, the final result cannot be successful, especially in today's era of integration. In this article, we present the current situation and some essential solutions in managing life skills education activities at Mac Dinh Chi High School, Hai Duong province with the hope that through the proposed solution, it will create a foundation for education managers at high schools in Hai Duong province to have a closer look at life skills education activities, an important foundation for the development of the young generation of Vietnam.

Keywords: *Living skills education, living skills education management, students, high school.*